

Jypp, Dompå och Jackson Pollock

Berättelser om plats, förortiska och överklass i ett innerstadsgymnasium

Rickard Jonsson & Anna Åhlund

JYPP, DOMPÅ AND JACKSON POLLOCK: NARRATIVES ON PLACE, URBAN VERNACULARS, AND UPPER CLASS AT A PRESTIGIOUS UPPER SECONDARY SCHOOL. Labelling a linguistic style by appointing it to certain groups of speakers and where they live can be a deeply problematic enterprise as both identities, language use and space become fixed and limited. In Sweden the speech style called *Rinkeby Swedish* (RS) has become an *icon* of ethnic Otherness, educational failure, and of an aggressive sexist and homophobic masculinity – ascribed to a fixed locality in the outskirts of the big cities. In this paper we have turned our gaze towards a place that have typically not been associated with RS before: a Stockholm elite school. The analysis reveals how a group of students, illustrated by how the participant Wille, perform authenticity and indexically anchor their linguistic practices and epistemics in various linguistic contexts. In a case study, we explore how the participants talk about and use not one but many different linguistic styles. We argue that the participants employ these styles as resources to comment on locality as well as social hierarchies in the school and the society at large.

Keywords: prestigious inner-city schools, youth styles, unexpected place, linguistic ethnography, narrative practices.

Introduktion

I den här artikeln intresserar vi oss för ungas språkanvändning i ett prestigefullt innerstadsgymnasium i Stockholm. Talet om ungas språk har ofta varit impregnerat av omdömen i termer av brist och okunskap

---

Rickard Jonsson är professor vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet. E-post: rickard.jonsson@buv.su.se

Anna Åhlund är lektor vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet. E-post: anna.ahlund@buv.su.se

(Doran 2004, Svendsen & Nortier 2015, Stroud 2004). Artikeln är också en uppföljning på en text som Rickard Jonsson skrev i *Utbildning & Demokrati* för ett årtionde sedan (Jonsson & Milani 2009). Då handlade det om moraliserande mediedebatter om en språklig stil som av forskare lanserats som Rinkebysvenska (Kotsinas 1988) och som även kom att kallas förortsslang i både media och forskning. Vi drog slutsatsen att det i svensk offentlig debatt, vid den tiden, inte var möjligt att tala explicit nedsättande om ungdomar med utländsk bakgrund, utan att samtidigt uppfattas som främlingsfientlig eller rasistisk. Med ett förändrat politiskt landskap och en mer kritisk migrationsdebatt är det tveksamt om det förhållandet fortfarande kan sägas vara giltigt. Vi gjorde dock tillägget att det redan då faktiskt var möjligt att tala om invandrarkillers ”otillräckliga” eller ”sexistiska språk” (Jonsson & Milani 2009, s 74). Sådana kommentarer fälldes i relation till föreställningen om en ”riktig” eller ”bra” svenska. Istället för *invandraren* gjordes med andra ord *invandrarkillers språk* till måltavla för moraliserande omdömen.

Oron för unga som talar Rinkebysvenska eller förortsslang skapades som metafor för oordning och problematisk ungdom. Det är ett synsätt som målar upp såväl förortsslangen som ungas flerspråkighet som en brist – ett perspektiv som ramar in av den omöjliga språkideologin som säger att språk bör hållas rena och åtskilda (se Jørgensen 2008, Stroud 2004). Även om en sådan språkideologi (Kroskryt 2000) kan skapa en fantasi av en gemensam nationell identitet eller upprätthålla idén om ett homogent språk, så leder den samtidigt till att devalvera alla de språkliga stilar som bryter mot standardspråk genom att framställa dem som ett problem eller genom att diskutera dem som obegripliga (Doran 2004). Paralleller kan dras till den återkommande debatten om krav på språktest för medborgarskap med en underliggande språkideologi som betonar standardiserade språkmodeller (Milani 2008). Detta fenomen kan förstås som en form av vad Judith Irvine och Susan Gal (2000) kallar *ikonisering*. Det vill säga att förortsslang görs till en yttre bild, en ikon, för den multietniska förortens unga mäns föreställt problematiska värderingar, attityder och egenskaper (se även Åhlund & Aronsson 2015, Åhlund & Jonsson 2016). Den föreställningen bär på nationalistiska undertoner i betydelsen att en ”bra svenska” implicit framställs som mindre problematisk och mindre sexistisk än förortsslangen.

Flera forskare har påpekat att forskningen själv inte står fri från ett sådant språkideologiskt arbete (Nortier & Svendsen 2015, Jonsson, Årman & Milani 2020). Lian Madsen och Bente Svendsen (2015, se även Madsen 2013) hävdar att sociolingvistisk forskning tvärtom har spelat en avgörande roll i hur ungas språk i flerspråkiga miljöer kommit

att associeras med sociala problem. De etiketter som har satts på den språkliga stilen innefattar nästan alltid en särskild urban plats där språket förväntas användas. De mest vedertagna teoretiska begreppen, ”contemporary urban vernaculars” (Rampton 2011, 2015) och ”urban speech styles” (Svendsen & Nortier 2015) anger en plats i det urbana på samma sätt som ”Rinkebysvenska” eller ”förortslang” väcker tankar om specifik rumslighet (se även Cornips, Jaspers & Rooij 2015). Det ligger i benämningarna en förväntning om både var man ska höra den språkliga stilen och vem som ska tala den. Vi menar att mycket av detta har tagits för givet när forskare samlat material. Även om lingvistiska etnografer strävat efter ett deltagarperspektiv på språkliga fenomen är det just förortsskolan och elever som ofta varit i opposition till sin skolgång, som fått störst utrymme – både i våra egna tidigare studier och i det större forskningsfält som har studerat språkliga stilar i urbana miljöer (Milani & Jonsson 2011, 2012, Madsen, Karrebæk & Møller 2015, Nortier & Svendsen 2015, Quist & Svendsen 2010). Ungas språkanvändning i prestigefulla skolor har visserligen diskuterats i senare studier (se Botsis, Kronlund & Jonsson 2020, Nørreby 2017, Årman 2018), men det är alltjämt ett underbeforskat område när det kommer till fältet som intresserar sig för ungdomsstilar i urbana miljöer – eller av det som av deltagarna i denna studie själva kallar ”förortiska”.

Med den här artikeln vill vi utmana hur språk och plats tillskrivits ömsesidig och definierad betydelse. För även om vår och våra kollegors tidiga forskning om ungdomars språkbruk i flerspråkiga urbana miljöer (med fokus på analyser utifrån ett deltagarperspektiv) kan läsas som en motberättelse till nedsättande kommentarer om förortsslangen, så återstår fortfarande några idéer att ytterligare problematisera. Det handlar om bilder av *vem* användaren av språket är, *vilka sociala positioner* hen ges, intar och strävar efter och *vilka platser* stilen används på (se även Jonsson, Årman & Milani 2020, Pennycook 2018). Vi kommer att ta oss an dessa frågor genom att i en fallstudie följa en gymnasieelev, Wille från Lidingö, som går i en av Stockholms mer prestigefulla innerstadsskolor. Vi följer särskilt hans interaktion med några klasskamrater som kommer från andra bostadsområden från Stockholms ytterstad (se figur 1). Syftet med artikeln är att visa hur Wille i samspel med sina kamrater använder och gör meta-reflektioner om förortiska i sin skolvardag, och vidare hur han tillsammans med sina kamrater använder förortiskan tillsammans med en rad andra språkliga stilar för att positionera sig i relation till plats och sociala relationer, i vardagligt berättade i innerstadsskolan.

Material

Materialet som i denna artikel analyserats utgör en del av ett större fältarbete, med en lingvistisk etnografisk approach (Copland & Creese 2015, Duranti 1997, Rampton 2007). Rickard tillbringade totalt fyra månader i innerstadsskolan och följde då en grupp elever från en klass vid det naturvetenskapliga programmet under lektioner och raster. Detta i syfte att samla data om olika språkliga stilar, konstruktioner av språknormer och elevernas meta-reflektioner över sina egna och varandras språkanvändning. En fältdagbok användes under hela fältstudien, dels för att ta fältanteckningar om händelser, aktiviteter och skolkontext, dels för att notera datum och tid när intressanta samtal som spelades in inträffade. Det var ett sätt att orientera sig i, och göra urval ur, ett mycket stort inspelat material. Materialet innefattar observationer av naturligt förekommande samtal, dokumenterade genom fältnoteringar och bandinspelningar. Det insamlade materialet följdes också upp med kvalitativa intervjuer.

Kombinationen av fältarbete, fältdagbok och inspelningar gjorde det möjligt att dokumentera hur elever skapar mening i vardagliga interaktioner men också att sätta in vardagligt tal i en större kontext. Den totala datakorpusen innehåller också visuell dokumentation från skolan som foton, en skolkatalog, skärmdumpar från skolans webbplats, mediematerial om skolan liksom chattrumstrådar som på olika sätt kommenterar skolan. Urvalet av skola och elever skedde utifrån vårt intresse för att se om, och hur den så kallade förortiskan rör sig i och används på ställen som tidigare inte fått så stor uppmärksamhet inom forskningsfältet.

En skola med ett framgångsnarrativ och ”mångfald i korridoren”

Fältarbetet för studien genomfördes i en prestigefylld gymnasieskola i en ekonomiskt välbärgad del av Stockholms innerstad. Skolan är mer än hundra år gammal. När man kliver in genom entréns tunga trädörrar möts man av en stor stentrappa som leder upp till skolans fyra våningar. Längs stentrappan har några elever skapat en ”Hall of fame” med porträtt av personer som tagit studenten från skolan – människor som senare gjort mycket framgångsrika karriärer inom svenskt näringsliv, politik, media eller musik- och kultursfär. Mitt i kavalkaden av kända ansikten hänger också en inramad spegel, och bredvid spegeln sitter en skylt med texten:

Det här är du, en plats i skolans hall of fame i framtiden.
 Du är en av de mest framgångsrika eleverna genom tiderna.
 Du har lyckats med allt du velat inom såväl arbete som
 privat. Du har också bidragit mycket till skolan, genom din
 arbetsvilja, nyfikenhet och din vänlighet mot andra elever.

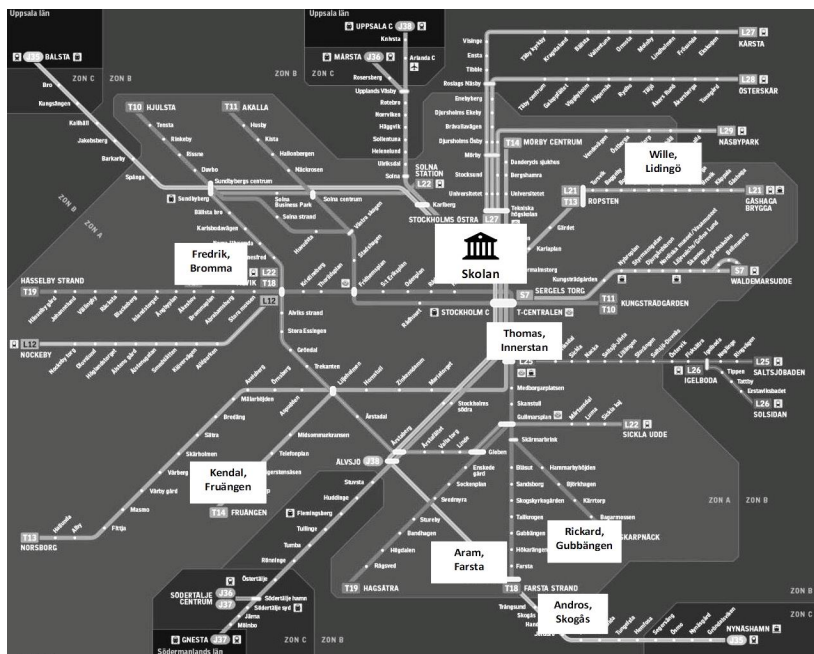
Spegeln interPELLERAR (Althusser 1971) eleverna som passerar förbi som potentiellt framgångsrika, till och med som de *allra mest* framgångsrika, som kan få sina egna framtida porträtt inramade i skolans korridorer. Att bli tilltalad som potentiellt mest framgångsrik anger både en tilltro till eleverna som passerar förbi och en konkurrenssituation. Med skylten kommer också en berättelse om en förväntad moral: hårt arbete, vänlighet och framåtanda. Utställningen illustrerar på så vis den framgångsberättelse som omger skolan och som eleverna förhåller sig till i egna samtal.

Skolan ger utbildning inom tre nationella program med inriktning mot ekonomi, samhällsvetenskap och naturvetenskap. De olika programmen är separerade fysiskt i skolan så att varje program har en egen våning i byggnaden något som i elevernas samtal ofta kopplades i till frågor om plats, etnicitet och svenskhet. Framförallt tycktes en gräns gå mellan plan fyra, där natureleverna har sina skåp, och övriga skolan. Naturvetenskapliga programmet lockade nämligen sökande i högre grad från stadens ytterområden, och Rickard hörde elever associera programmet med ”mer mångfald”. Mångfalden omnämndes för det allra mesta i positiva ordalag, och som något som berikade skolan. Men ibland kallades naturklassens korridor mer framt för ”förortskorridoren”. Olika rum i skolan gavs på så vis betydelse med referenser till stadens geografi som i sin tur associerades till olika elevgrupper.

Ett annat exempel på det var ett rum i skolbyggnaden där några elever träffas på raster som fick smeknamnet ”maffiarummet”, och som också associerades med ”förortselever” i olika korridorssamtal. Det är ett rum som det både pratades positivt om bland elever, som ett socialt och trevligt rum. Men som det också varnades för, för att vara stökigt och som på så vis förknippades med ett problem. Rummet utsattes också för rasistiskt klotter. Därmed händer det att elever, som i kraft av sina höga betyg fått en plats på det prestigefulla innerstadsgymnasiet, blir påmind om gränsdragningar. Det händer att de möter kategoriseringar efter var i staden de kommer ifrån, särskilt i uppdelningen innerstad och förort. Platser, kroppar och språk spelar kort sagt stor roll för hur elever kategoriseras och kategoriserar sig i sin skolvardag.

Förutom Kendal, som också har många vänner som han träffar i ”maffiarummet”, umgås kamratgruppen som vi följer oftast på plan fyra under sina raster. Alla deltagarna pendlar till skolan (se figur 1). Med det sagt betraktar vi dem inte som en homogen grupp med samma förutsättningar. Tvärtom varierar deras socioekonomiska bakgrund, och de bostadsområden de kommer ifrån skiljer sig åt väsentligt i status. Det gör gruppen också intressant att följa. De lär sig språk av varandra säger de, de jämför sina bostadsområden i olika diskussioner, och många gånger sker en förhandling om vem som är autentisk talare av förortiska eller vem som har tillgång till innerstadens överklassmiljöer.

I den här artikeln följer vi alltså framförallt eleven Wille. Han är den i gruppen som ofta kommenterar språkanvändning och som gärna gör uttömmande analyser av sociala relationer på skolan. Genom att analysera hans språkanvändning och metareflekationer över språk fångar vi en talare som använder förortiskan mycket flitigt men som samtidigt säger att det inte är hans eget språk. Att prata med den andres röst, eller att stilisera (Coupland 2007) förortsslang, är också ett vanligt sätt att använda stilen, och vi återkommer i resultatet om vad som görs i sådan kommunikation. Wille är ofta den som initierar nya samtalsämnen och diskussioner med sina kamrater. Inte sällan kan temat för sådana samtal vara trångsynta och fördomsfulla värderingar som andra elever, och framförallt ekonomiklasserna på skolan, har uttryckt om naturklasserna på plan fyra. Wille tar tydlig ställning mot sådana uttryck i interaktionen med sina vänner Andros, Aram, Fredrik och Kendal. Deltagarna i den här studien bor sammanfattningsvis i olika förorter eller kranskommuner till Stockholm, platser som skiljer sig åt demografiskt med bland annat olika socioekonomisk status, vilket också återspeglas i deltagarnas bakgrunder. Gemensamt för dem är dock att de går i samma klass och studerar det naturvetenskapliga programmet vid ett innerstadsgymnasium som det krävs höga meritvärden för att bli antagen till.

Figur 1: Deltagarnas bostadsområden.

Tid, plats och stil i vardagligt berättande

I vårt material är förhållandet mellan platser och språkanvändning ständigt närvarande. Genom att lägga plats till analysen av språkanvändning vill vi fånga olika språkliga stilars rörelse i tid och rum, eller vad Jan Blommaert (2010) har kallat "the sociolinguistics of mobility". Vi följer också de kritiska geografer som synliggjort betydelsen av plats i barn- och ungdomsstudier. Sarah L Holloway och Gill Valentine (2000) föreslår en analys av plats som tar hänsyn till "the ways in which our understandings of childhood shape the meanings of particular places" (ibid, s 776). Men samtidigt som diskurser om barn och unga konstruerar plats, kan rumsliga diskurser ses som centrala för konstruktionen av ungdom. Platsen är därmed ständigt under konstruktion och förstås här som relationell: plats, språk, berättande och social position är sammanflätade och ger varandra ömsesidig betydelse i vår analys (se Thrift 2006).

För att införliva tid och plats i analysen av ungas språkanvändning använder vi en narrativ analys som söker efter berättande i interaktion (Bamberg 2006, Georgakopoulou 2007). Vi ansluter oss till den del av den narrativa forskningen som betonat det vardagliga berättandet.

Vidare kan tid, som ryms inom allt berättande, beskrivas som den narrativa analysens särskilda bidrag till annan diskursiv teori. Det kan gälla berättelser om framtid eller det förflutna som gör något med berättandet eller berättaren. Som Bethan Benwell och Elizabeth Stokoe (2006, s 138) skriver: ”narrative theorists argue that the idea of storytelling adds something crucial to discourse-based theories of identity construction: the notion of temporality”.

Alexandra Georgakopoulou (2007, s 12) understryker vidare *platsens* betydelse i berättandet; det rumsliga, referenser till platser eller användningen av spatial metaforik utgör viktiga språkliga resurser för berättandet. Det kan gälla att förlägga händelser eller fenomen till ett specifikt rum, till ett inne eller ute, ett borta eller hemma, eller mer specifikt benämnda platser som laddas med mening för historien. På så vis kan språkanvändning, tid och plats sammanflätat vara betydelsebärande i berättandet (se även Bloomaert 2005). Bamberg (2006, s 141) understryker att de forskare som betonar narrativen som språkhandling, har kommit att betona det situerade och det kontextuella i berättelser som en form av görande – narration är en aktivitet som är inbäddad i sociokulturella praktiker. Det är i dessa praktiker som narrativen blir möjliga att tolka, analysera, och förstå vad de handlar om och vad de uppnår i interaktionen. Elizabeth Stokoe och Derek Edwards (2006, s 57) föreslår att vi ska studera vad människor gör när de berättar, vad berättelserna är designade för att göra, och ”*how stories* (...) get embedded and are managed, turn-by-turn, in interaction — and *what* conversational actions are accomplished in their telling.” Ett sådant perspektiv innefattar ett intresse för vilka språkliga handlingar som spelas upp och vad människor åstadkommer performativt med sitt berättande, och hur både temporalitet och plats blir en resurs i berättandet. Anna De Fina och Alexandra Georgakopoulou (2012) talar om detta intresse som att uppmärksamma vilka sociala manövrar som äger rum när narrativen växer fram i interaktion mellan olika samtalsdeltagare.

En annan viktig språklig resurs i berättandet – inte minst i materialet i den här studien – är vad Nikolas Coupland (2007) kallar språklig *stil* (engelskans style). Som ett *verb* (to style) kan begreppet stil fånga den performativa aspekt som ligger i ungas språkanvändning. Genom att använda olika språkliga stilar kan berättare utföra olika sociala manövrar. Vidare är det engelska ordet ”style” synonym till *design*, vilket ger det konnotationer av att vara ett index, eller ett slags varumärke, tätt förknippat med social position. På detta sätt belyser stil förhållandet mellan språkliga praktiker och konstruktionen av identitet. Som *substantiv* slutligen, beskriver begreppet stil också hur språkliga praktiker med tiden laddas med mening. En språklig stil

känns igen, får namn, och kan komma att betraktas som en fast och avgränsad semiotisk enhet som finns ”där ute”. Den föreställningen är väsentlig även när empirin, som i den här artikeln, visar att en stil inte alls låter sig så enkelt avgränsas eller fixeras. Vi kommer därför också att prata om ”stilar” i pluralform, för att understryka den mångfald av olika språkliga resurser som de unga vi följer använder sig av.

Det närliggande begreppet *stilisering*, som vi också använder i analysen, utgår från Bakhtin (1981, s 362) och vad han kallar för ”an artistic image of another’s language”. När deltagare stiliserar markerar de att de talar med någon annans röst. Ben Rampton (2009, s 149) förklarar stiliseringar som samtalsituationer när deltagarna producerar ”specially marked and often exaggerated representations of languages, dialects and styles that lie outside their own habitual repertoire (at least as this is perceived within the situation at hand)”. Det öppnar möjligheten för deltagare att spela upp ”stereotyped personas and genre’ derived ‘from well-known identity repertoires’” (Coupland 2007, s 154). I stiliseringar ligger ofta humor inbäddat eftersom rösterna som används är igenkännbara och ofta följs av skratt. Med hjälp av stilisering kan deltagare därmed göra en rad olika sociala manövrar: de kan skämta om, driva med och kritisera – eller varmt omfamna den stiliserade rösten. Som vi här ska visa, använder Wille och hans kamrater olika stilar och stiliseringar kopplade till plats och social position som resurser för skapandet av sociala identiteter i skolvardagen.

Jypp

I följande excerpt berättar Wille och inledningsvis Fredrik en historia under lunchen i skolans matsal. Historien handlar om hur Wille och hans vänner en gång upptäcktes av en säkerhetsvakt när de skulle utforska insidan av ett övergivet hus beläget i närheten av hans tidigare skola.

EXCERPT 1:

Deltagare: Wille, Fredrik, Andros, Aram, Rickard

- 1 Wille: Sen kom det såhär en securitasbil(.) jypp! (.) och det
- 2 är mitt upp i det här, ’helvete!’, sådär fint område
- 3 liksom. Så stannar bilen såhär, han öppnar dörren den
- 4 här vakten. Bara ”grabbar vad gör du? Vad gör du?”
- 5 (uttal med brytning)

- 6 Fredrik: Du skrek ”jypp” jag fatta inte bara släppte stegen
 7 Wille: Jypp!
 8 Rickard: Vad betyder det då?
 9 Wille: Det är såhär, såhär(.) dra (.) på såhär förortiska(---)
 10 Asså jag använder förortiska ironiskt, då och då(---)
 11 ironiskt he he
 12 Fredrik: Ironi he he
 13 Rickard: Vad då ironiskt? Vad menar du med det? Att du liksom
 14 skämtar om det? Eller vaddå?
 15 Wille: Asså vi säger det bara för att det är kul (.) asså
 16 vissa säger ju jypp såhär på fullt allvar då bara
 17 jypp! så släppte vi liksom stegen (.) allihopa
 18 samtidigt å så bara kuta vi och så hör vi bilen köra
 19 efter oss, vet i fa:n alltså
 Rad 20-28(---)
 29 Wille: Drog tillbaka dit med Juno och grabbarna sen, då var
 30 allting öppet liksom. Det är typ så här hemlösa som går
 31 in dit med jämna mellanrum (2.0) alltså alla värsta
 32 hemlösa som går där (.) dom har skitmycket tur! Alltså
 33 dom har såhär (.) sju åtta månader som då hade dom kvar
 34 el och värme i huset (1.0) och så hade dom använt nån såhär-
 35 Rickard: Var ligger det här huset?
 36 Wille: Det är på Lidingö, det är typ min farsas gamla, min
 37 farsa brukade jobba där det är typ en gammal
 38 kontorsbyggnad från åttioalet
 39 Rickard: Och du gick i skolan i närheten?
 40 Wille: Mm, så alla ungarna på rasterna gick in där ”wo:w kolla
 41 tomt” (.) och sen bodde tydligen några hemlösa efter
 42 det, efter dom hade låst upp det igen (.) och så
 43 använde dom såhär en viss hiss, som dom höll koll på
 44 såhär, byggnadsgrej som var kvar. Så ”shit det är nån
 45 som använt elen där?” Så gick dom dit såhär så hitta
 46 dom såhär (.) Ronny och Roffe! he som tagit ex antal år
 47 där (1.0) dom såhär ”vi vill ha kå::ken för oss
 48 själva” (ekendialekt) så här, Ronny. (1.0) Dina verktyg
 49 ligger kvar där? (Riktat mot Fredrik)

- 50 Fredrik: Nja (.) jag tror inte dom gör det
 51 Wille: Nej dom är nog baxa. Nä just det! vi kollade, dom baxa dom

Det här är en historia med tydliga platsmarkörer. Wille beskriver platsen i berättelsen som både ett ödehus som de besökte och som en boplatz för hemlösa människor. När han återberättar vad som hänt använder han också en rad olika röster och olika språkliga stilar för att inta sin egen och andras position: ”jypp”, ”baxa” eller ”grabbar vad gör du?” blir resurser för att illustrera dramatiken i händelsen. När Wille återger vad securitasvakten sade (rad 4) gör han det genom att prata med brytning. Han stiliserar (Bachtin 1981) väktarens röst för att framställa en tuff karaktär med migrationsbakgrund. När han senare levandegör de hemlösa män som håller till i huset stiliserar han istället ekendialekt (rad 47–48), en stil som bär konnotationer av äldre tiders arbetarklass i Stockholms södra stadsdelar och förorter. De hemlösa karaktärerna i narrativet ges också namnen Ronny och Roffe – namn som är tydligt förknippade med en äldre generation arbetarklass. Wille använder därmed både platsmarkörer, stilisering av röster och specifika namn som resurser i skapandet av berättelsens karaktärer och dramaturgi.

Orden ”jypp” (rad 1, 6 och 7) och ”baxa” (51), som är emblematiska för språkstilen som Wille själv kallar för förortiska (rad 9–10), används också som viktiga markörer i berättelsen. Men till skillnad från när Wille talar med vaktens eller de hemlösas röster uttalar han jypp och baxa *utan* spår av stilisering. Orden markeras inte som tillhörandes någon annan, och det finns inget inslag av att citera i sättet som det uttalas. Istället används orden med Willes och Fredriks egna röster, för att berätta om spänningen och den komiska dramatiken i historien – att bli upptäckt och jagad av en securitasvakt som talar svenska med brytning. Kort sagt, när Wille säger ”grabbar vad gör du. Vad gör du?” förstår vi att han återger vaktens röst. När han däremot säger ”jypp” talar han från sin egen position. Orden fungerar som narrativa resurser för att berätta om en gemenskap, om vänner som vågade smyga sig in i ett övergivet hus. Jypp blir ett kodord att ropa till sina kamrater i flykten från ordningsmakten. Enligt berättelsen får ordet Fredrik att släppa stegen och fly undan securitasvakten. På samma gång skapas ett vi i berättelsen, som killarna som smugit sig in i ödehuset, som ropar jypp till varandra och som flyr tillsammans.

Men även om orden jypp och baxa används för att illustrera killarnas egna röster i historien, så är Wille likväl noga med att betona att det *inte* är hans ord, när han får frågor om sitt språkbruk. När Rickard frågar vad ordet jypp betyder (rad 8), svarar Wille snabbt att

han använder det ironiskt. Det är som att frågan, ”vad betyder det?”, påminner Wille att förortiskan är förknippad med frågor om vem stilen tillhör och vem som är berättigad att använda den. För även om den rådande diskursen kring det Wille kallar förortiska länge burit på ett bristperspektiv och att talaren av stilen företrädesvis har kategoriserats som en ung man med migrationsbakgrund och boendes i en förort, finns det också en motdiskurs som handlar om autenticitet och berättigande. Att ha migrationsbakgrund och komma från förorten ger en rätt att tala stilen. Vi förstår Willes svar om att han bara använder orden ironiskt, som att han positionerar sig som förvisso kunnig *i* stilen och samtidigt kunnig *om* stilen genom att distansera sig och kategorisera sig som en icke-autentisk talare av den. Samtidigt synliggör Wille också att tala stilen ironiskt inte är detsamma som att göra sig lustig över samma språkstil eller dess användare. Snarare positionerar han sig själv som – visserligen en icke-autentisk talare – men snarare som någon som använder och värdesätter förortiskan. ”Ironiskt” betyder kort sagt inte ”sarkastiskt” eller ”nedsättande”. Det betyder ”orden tillhör inte mig”.

Det här är också en berättelse om Lidingö. En plats som ofta förknippas med ekonomiskt välstånd och exklusiva villor. Som vi senare ska se (excerpt 3) kopplar killarna vi följer också ihop vad de kallar ”lidingöstockholmska” med överklass. I berättelsen om ett ödehus som bebos av hemlösa skapar Wille dock en oväntad plats som står i kontrast till det dominerande narrativet om Lidingö och dess invånare som privilegierad övre medel- och överklass. När Wille använder ord som jyp och baxa eller när han talar ekendialekt tillskriver han ett språkligt liv åt platsen och skapar den som både ett borta och ett hemma (Georgakopoulou 2007). Han laddar också karaktärerna i berättelsen med betydelse. Han positionerar sig och de andra som både personer som hör till i Lidingö, men också som rumsligt och moraliskt gränsöverskridande (Stokoe & Edwards 2006).

Vi har så långt sagt att genom att använda ”baxa” och ”jyp”, tillsammans med securitavaktens röst eller Ronny och Roffe som säger ”vi vill ha kâ::ken för oss själva”, positionerar sig Wille och hans kamrater i narrativen som unga på ett äventyr. Det är en berättelse som utspelar sig på en plats som berättaren och hans vänner inte ägde tillträde till. Även om användandet av förortiska möjligen kan ses som oväntat i betydelsen att den inte vanligtvis associeras med Lidingö, återskapas just de konnotationer som stilen omgärdats av: det farliga, lagbrottet, oppositionen mot vakten eller utanförskap. När berättelsen är klar ställer Rickard en fråga om vad Wille menar när han sagt att han använder språket ironiskt.

EXCERPT 2:

Deltagare: Wille, Fredrik, Andros, Aram, Rickard

- 54 Rickard: Men du när du säger såhär, du använder (.) förorts eh
 55 språket ironiskt hur, alla vet vad du menar då?
 56 Wille: Vaddå? (.) med ironin eller att eh?
 57 Rickard: Nä asså orden, alla kan orden?
 58 Wille: Ja exakt, dom har ju lärt oss ganska mycket såhär (.)
 59 asså jag har lärt mig skitmycket sen jag kom till den
 60 här skolan
 61 Rickard: Okej (.) så det är här du har lärt dig det?
 62 Wille: A: asså alla kan ju så här walla
 63 Rickard: Ja dom mest vanliga, men jypp är ju inte såhär
 64 Wille: Jypp är mer specifikt
 65 Rickard: Alla kan inte det?
 66 Wille: Nej
 67 Rickard: Så var har du lärt dig det?
 68 Wille: Typ såhär, dom som inte bor i innerstan liksom
 69 Rickard: Å vad får du för reaktioner när du använder dom orden då?
 70 Wille: Dom bara 'va håller du på med!' ha ha, Vissa bara 'va!?' men jag
 71 använder inte det såhär runt främlingar
 Rad 72–73(---)
 74 Wille: Men det är bara roligt jag kan inte sätta ord på det
 75 liksom men att använda ord som man absolut inte skulle
 76 använda så här i en uppsats eller nåt såhär, eller
 77 prata med föräldrar (1.0) det är nåt kul med det.

Om excerpt 1 visade hur deltagarna använder olika stilar, blir det tydligt i excerpt 2 att när Wille ombeds reflektera över "förortsspråket" (rad 54–55), och var han har lärt sig den språkliga stilen, förhåller han sig till föreställningar om vem talaren av stilen är och på vilken plats den hör hemma. När Rickard frågar Wille var han har lärt sig stilen svarar han att "asså jag har lärt mig skitmycket sen jag kom till den här skolan" (rad 59–60) och att det är av skolkompisar "som inte bor i innerstan" (rad 68). Därmed placerar han talaren av stilen som både boendes i förorten och som hemmahörandes i innerstadsskolan – i vilken han och de andra alla är högpresterande elever. På så vis synliggör Wille också hur språk rör sig genom tid och rum. Den anrika skolan

som historiskt i stort sett uteslutande har haft elever från innerstadens välbärgade områden har nu en annan elevsammansättning med andra språkliga resurser och som därigenom skapar ett annat sociolingvistiskt landskap.

För att sammanfatta; genom att använda olika stilar och stiliseringar berättar Wille både om olika temporala, rumsliga och språkliga formationer och om sig själv som en person med kunskap om staden och om, plats, språk och social klass. Men också som en person med kunskap om med vem, var och när han som icke-autentisk användare av stilen kan tala den. För när Wille reflekterar över förortiska och betonar att det är roligt att använda stilen, beskriver han den som en språklig resurs för sig själv i vissa sammanhang men inte andra som ”runt främlingar”, i samtal med föräldrar eller när han skriver uppsats i skolan (rad 70–77). Stilen är villkorad av platsen och talaren, och talaren iscensätts på samma gång genom den stil som används och de platsreferenser som görs.

Dompa

Wille, Fredrik, Andros, Aram återkommer flera gånger till att det finns två olika sätt att använda förortiska ironiskt, och att dessa är kopplade till specifika klasser och våningsplan i skolan. Här är platsen, den språkliga arenan för berättelserna, inte längre Lidingö utan innerstadsskolan där de studerar. Det är skillnad, menar eleverna vi följer, i hur natureleverna på plan fyra och ekonomieleverna på plan 3 pratar förortiska. Wille säger alltså i excerpt 2 att han använder stilen ironiskt i betydelsen att han gillar språket men vill markera att det inte tillhör honom. När vi lyssnar på inspelade samtal hör vi däremot ingen ironisk eller distanserad ton i hans röst. Han säger själv, i metareflectioner över sin språkanvändning, att han tycker att förortiskan är både rolig och ger flera möjligheter i att sätta fingret på vad han vill ha sagt. Med det finns också ett annat sätt att använda språket ironiskt på, fortsätter Wille, nämligen på det sätt som ”ekonomiarna” gör. De kan imitera förortiskan på ett sätt som blir nedsättande, och som driver med och gör sig lustig över den och dess användare.

Dessa metakommentarer blir på samma gång ett sätt för deltagarna att kommentera sin egen position i skolan. Vilken skolklass man går i, vilket våningsplan man tillhör och vilka språkliga stilar man använder. Med sociala positioneringar i den lokala skolkontexten följer större kategoriseringar som handlar om social klass, svenskhet och platstillhörighet. I det följande berättar Wille mer om det, när han en gång

blev inbjuden till ekonomiklassens fest i en lägenhet i en välbeställd del av innerstaden:

EXCERPT 3:

Deltagare: Wille, Fredrik, Andros, Aram, Författare 1

- 1 Wille: Asså när vi säger lurre till lunch (ja) alltså vi halvt
 2 Driver såhär med innerstadskulturen
 3 Fredrik: Då säger men mer Lidingö: (.) överklass
 4 Wille: Ja man driver med, som när vi säger burre liksom "a: vi
 5 vi tar en burre fan!" (uttal Lidingöstockholmska)
 6 Rickard: Då driver ni med det?
 7 Wille: Istället för buss (.) alltså det finns ju ett fåtal
 8 människor som verkligen pratar så: alltså helt oironiskt
 9 det är det som är roligt med såhär, och så driver man lite
 10 (skratt) Jag har aldrig tänkt på det här såhär djupt men
 11 det är fan (skratt) precis så det fungerar. Man driver med
 12 en viss grupp i samhället! (skratt)
 13 (3.0)
 14 Rickard: Så på samma sätt som du kan driva med såhär förortsslang kan
 15 du driva med eh lidingöspråket?
 16 Wille: ja exakt (.) driver såhär med rednecks liksom (1.0) alltså
 17 vilken folkgrupp som helst!
 18 (Lång tystnad 39.0 medan alla avslutar sina luncher)
 19 Wille: Fast när lidingöborna säger dompa, istället för Dom
 20 Perignon(.) är dom ironiska då eller är dom he:lt seriösa?
 21 (2.0) asså det måste väl va så att vissa grupper använder det
 22 ironiskt till att börja med, så ba (mörkare röst) "a: dompa
 23 ha ha, a: dompa' (.) och nu har varenda jävel börjat säga
 24 dompa!
 25 Rickard: Å dompa är?
 26 Wille: Då:m Perinjå: (tydlig artikulation) jag hörde det på en
 27 fest en gång, en grabb sa "a: ska ru ha lite dompa?" (.) å
 28 jag trodde bara det betydde såhär snus eller nåt, jag bara
 29 "nä tack jag snusar inte", han bara "nä alltså dompa, Dom
 30 Perignon", och jag ba "ja: (.) a visst!" (he he)

- 31 Fredrik: Men var det nån som hade med sig (.) dompa på nån jävla-
 32 Wille: Ja men typ dompa är värsta jävla grejen såhär
 33 Fredrik: jo jo, men hur fan kunde dom ha med det på en fest, det är
 34 ju svindyrt!
 35 Wille: A jag vet men det är ju såhär (.) statusgrej (.) ”Kolla va
 36 ja:g dricker!”

I excerpt 3 stiliserar (Coupland 2007) deltagarna vad de kallar ”lidingö-stockholmska”, en stil som ges konnotationer av överklass, och som används av de ungdomar som också kallas ”brats” senare i samtalet. Stiliseringar kan förstås som förknippat med humor, som skämtsamma imitation av någon annans röst, som ofta följs av skratt. Georgakopoulou (2007) har påpekat att en del av humor som är inbäddad i användandet av stiliseringar bygger på att de imiterade rösterna är igenkännbara. Genom att stilisera någon annans röst kan deltagarna därigenom kommentera sin egen och andras positioner. Wille gör just den reflektionen under samtalet, när han säger: ”Jag har aldrig tänkt på det här såhär djupt men det är fan (skratt) precis så det fungerar. Man driver med en viss grupp i samhället! (skratt)” (rad 10–12).

Wille och Fredrik placerar talarna som använder ord som ”lurre” och ”burre” i platserna Lidingö och innerstaden, som i sin tur indexeras överklass (rad 1–5). Just klass är markerat genom hela berättelsen, där överklassens språk ställs mot en tänkt motpol, när Wille säger att de också kan ”driva såhär med rednecks liksom” (rad 16) – en amerikansk term för lågutbildad vit person från landsbygden. Kategorin ”redneck” skapas som motsatt kategori till den som säger ”lurre” för lunch och ”burre” för buss på lidingöstockholmska. Genom sina skämtsamma stiliseringar kommenteras klasstillhörighet i killarnas samtal. Emblematiskt (Agha 2007) för stilen överklassens språk är också ordet ”dompa” (rad 19) som är ett smeknamn för champagnen Dom Pérignon. Genom att ha ett familjärt ord för den mycket exklusiva champagnen konstrueras talaren av lidingöstockholmskan som rik och som levandes ett liv i flärd, där champagne är en självklar sak. Att ha ett smeknamn på en champagne skapar en relation till den, och gör det exklusiva till det självklara.

Som vi såg i excerpt 1 bor Wille själv på Lidingö, men han distanserar sig från att tillhöra det exklusiva både genom att komiskt stilisera lidingöstockholmska (rad 1–5) men också genom att hävda att han inte visste vad ”dompa” betydde när han kom till innerstadsfesten (rad 26–30). I narrativen om överklassfesten skildrar han sig själv som en främling, som ställer frågor kring det som de

andra festdeltagarna redan vet. Men hans okunskap är inte föremål för bekännelse eller skam utan används tvärtom som en viktig resurs i berättandet. Genom att visa upp okunskap om ordet dompa positionerar han sig själv som *utanför* det exklusiva sammanhanget, med distans till excessen. På samma gång lyckas han i sin berättelse ändå förmedla för oss som lyssnar att han faktiskt var inbjuden till partyt och att han känner till och har druckit den dyra champagnen. Det ger honom en dubbel position: han kan berätta om ett sammanhang som han inte tillhör men som han ändå har inträde i. Han är inte en del av det, men har ändå tillgång till framgången och det exklusiva.

Jackson Pollock

Vårt sista excerpt är hämtat från ett inspelat klassrumssamtal under en lektion i svenska. Eleverna sitter i sina bänkar med var sin laptop som de lånat av läraren. De har i uppgift att googla efter bilder som kan illustrera en analys som de under en tidigare lektion skrivit om Franz Kafkas novell *En läkare på landet*. Wille har just hittat en bild av konstnären Jackson Pollock, gjord i Pollocks karaktäristiska expressionistiska stil där färg stänkts över duken. Ett samtal tar form om Jackson Pollock och en utställning som Wille själv sett på konstmuseet Peggy Guggenheim i Venedig.

EXCERPT 4:

Deltagare: Fredrik, Wille, Andros, Aram, Kendal, en oidentifierad elevröst, läraren Thomas

- 1 Wille: Det var nån såhär konstvetare (.) hyllade tavlan skitmycket
- 2 Kendal: Och då så, men då sätter ju den här konstgrejen shunons
- 3 rykte på spel!
- 4 Aram: A jag vet (.) men det kan bli som (xxx) (5.0) (eleverna
- 5 googlar bilder)
- 6 Wille: Jag såg dom här i Venedig när dom verkligen-
- 7 Aram: Louvren
- 8 O.id.e: Louvren det är ju Paris!
- 9 Wille: Ja jag såg han i: Guggenheimutställningen i (sorl, letar bilder)
- 10 Kendal: What da, what da fuck! Jag förstår verkligen inte tavla-
- 11 Wille: Han svalde färg såhär, sen sköt han pfff
- 12 Kendal: Ja det är såhär, det är såhär (.) han tar ju såhär, han tar
- 13 ju penseln, doppar den i mycket färg såhär?

- 14 Wille: Ja exakt, nä han svingar tvärs över rummet såhär, så
 15 droppar han färgen så (illustrerar med kroppen)
- 16 Kendal: Jaha
- 17 Thomas: Vad talar ni om?
- 18 Wille: Jackson Pollock
- 19 Thomas: Jackson Pollock ja
- 20 Wille: Hans tavlor är inte användbara längre he
- 21 Thomas: Jo
- 22 Wille: Ne;! Inte användbara he he
- 23 Thomas: Så här dripp dropp tekni::k. Han var full (xxx) och så
 24 hade han nån kvinna som skötte om allting
- 25 Wille: A men det var:: Peggy Guggenheim som tog in han liksom
- 26 Thomas: Ah
- 27 Wille: Så fick dom-
- 28 Thomas: Jag såg hans utställning då var jag såhär i Venedig i somras
- 29 Wille: Ja jag var där (.) förra sommarn, nä vänta-
- 30 Thomas: Hade dom Jackson Pollock då också?
- 31 Wille: A jag var där på påsklovet (.) förra året (.) och då var
 32 det också Pollock.
- 33 Thomas: Mm (.) då har vi sett samma utställning du å jag (Under sam-
 talet mellan Wille och Thomas pratar Fredrik och Andros
 med varandra om sina sökningar efter bilder för uppgiften)
- 34 Wille: Tycker du att, du tycker inte att Jackson Pollock var lite
 35 överskattad?
- 36 Thomas: A fast han tillhör ju den där (.) delen av konsten som
 37 är experimentell (.) abstrakt, expri, experimentell. Han har
 38 ju sin plats liksom (.) skulle man göra den konsten
 39 idag, så skulle man ingen tycka det var märkvärdigt
- 40 Wille: Så han var först?
- 41 Thomas: Han var först med sin dripp-dropp-teknik, Han sprang
 42 runt liksom (2.0) men försök hitta lite Jackson Pollock då?
- 43 Wille: Men det finns inget (.) tolkningsbart! Man kan inte derivera
 något!
- 44 Andros: Derivera (skratt)!

Under lektionens bänksamtal iscensätter deltagarna kulturell kompetens genom referenser till internationella konstinstitutioner, och genom

historier om företagna resor till olika europeiska finkulturella centra. Den här konstdiskussionen fångar uppenbarligen läraren Thomas intresse eftersom han tar ett par steg mot gruppen och följer upp deras samtal med frågan: "Vad talar ni om?" (rad 17). Det är en fråga som bekräftar elevernas diskussion och som uppmanar dem att fortsätta på inslaget spår. Wille visar, genom sin berättelse om Jackson Pollock och Guggenheimmuseet, upp sina kunskaper om internationella konstnärskap liksom om de platser de förknippas med.

Wille och läraren Thomas delar berättelsen om platser som de har besökt och konstnärskap de känner till. Plats i berättandet, i det här fallet Guggenheimmuseet i Venedig, blir en resurs för att berätta om sig själv och samtidigt skapa något gemensamt. En annan elev (vars röst vi inte identifierat) följer upp med att visa att han vet att Louvren ligger i Paris. Genom att referera till platsbestämda konstinstitutioner positionerar de sig i klassrummet som elever engagerade i konst. Även om inte Wille och Thomas förefaller vara överens om Pollocks konstnärliga betydelse så är det just det samtalet – att vara oeniga om ett erkänt konstnärskap – som gör att de tillsammans, i ett gemensamt berättande, positionerar sig som konstkännare.

Wille beskriver först Pollocks teknik, hur han i sin mun tog färg som han sprutade ut eller hur han med en pensel svängde färgen över rummet, för att sedan recensera och kalla Pollocks konstnärliga bidrag för "överskattat" (rad 14–15, 35). Thomas svarar med att verket måste förstås i sin samtid och att han har sin plats i konsthistorien (rad 38–39). Den språkliga stilen som läraren och eleven använder känns igen från radions P1 eller samtal i guidade turer på konsthallar och museer. De kulturella referenserna fungerar också som redskap för att iscensätta en elevidentitet som tar skoluppgiften, att finna illustrationer till Kafkas novell, på största allvar. Genom berättelsen gör Wille ambitiös elev med intresse för finkultur.

Det arbetet förefaller vara framgångsrikt men har också sina risker. Excerptet avslutas med att Wille säger "man kan inte derivera något!" (rad 43), för att kritisera Pollocks konstnärskap. Såväl läraren Thomas som Wille verkar vara överens om att ett initierat samtal om konst behöver sina termer. Thomas har tidigare använt orden "experimentell, abstrakt, experimentell" (rad 37) och "dripp-dropp-teknik" (rad 41). Men Willes begrepp "derivera", som han möjligen hämtar från en naturvetenskaplig genre, värderas omedelbart av Andros som upprepar det följt av ett markerat skratt (rad 44). Andros kommenterar därmed det komiska i Willes arbete att iscensätta sig själv som initierad konstkännare. Trots framgångsnarrativen, som vi menar är närvarande i skolkontexten, kan också iscensättningen

av ambitiös och konstintresserad elev framför sin lärare, mötas av kamraters disciplinerande skratt (se Billig 2005).

Under detta samtal används också uttryck som förknippas med förortiskan. Kendals ”då sätter ju den här konstgrejen shunons [mannens eller snubbens] rykte på spel!” (rad 2–3) och ”What da, what da fuck, jag förstår verkligen inte tavlan” (rad 10), bekräftas och plockas upp i inledningen av konversationen. Samma ord har i våra tidigare analyser av förortsslang i media hamnat på ordlistor som tecken på ett språk som talas i förorten (Jonsson 2018, Jonsson, Franzén & Milani 2020). Det är uttryck som inte väcker någon särskild kommentar i samtalet. Ändå bryter det mot en språkideologi där förortsslangen indexerats etnicitet, maskulinitet, förort, eller motståndskultur. Det för förortsslangen emblematiska ordet ”shunon” kan uppenbarligen även användas för att visa förmåga till reflektion i ett samtal om finkultur. Samtidigt gör ordet ”shunon” inte samma övertygande arbete som när Wille refererar till sina egna konstupplevelser och sina besök vid erkända europeiska konstinstitutioner.

Diskussion

Wille och hans kamrater använder en rad olika språkliga resurser när de talar om olika delar av sina liv. Förortiska används parallellt med stiliseringar av ekonomiarnas prat om dompa på en överklassfest. Ekendialekt används för att illustrera hemlösa män i ett narrativ om ett äventyr i rivningskåk på Lidingö. I metareflectioner positionerar eleverna sig också som några som har kunskap *om* språkliga stilarna: det vet i vilka sammanhang de kan användas, vem de tillhör och vad stilarna gör performativt i vardagligt berättande. På samma gång som Wille och hans kamrater är kompetenta användare kan de också betona sin ”icke-autentiska” relation till såväl ”förortiska” som ”ekonomiarnas överklasstil”. Wille intar en position som ”ironisk” talare av båda och lyckas därmed använda stilarna som språkiga resurser utan att göra anspråk på att de tillhör honom. Men när han använder de språkliga stilarna i vardagligt berättande är gränserna mellan det autentiska och icke-autentiska mindre tydliga än vad han hävdar i sina metareflectioner. Den ironiska ton som han understryker att han använder för förortiska, märks inte i inspelningar av hans språkanvändning. Det markeras inte att han talar med någon annans röst. Stiliseringarna är betydligt tydligare när hanvänder ekonomiarnas röster i berättelser om skidresor till alperna eller innerstadens fester.

Genom platsreferenser och språkliga stilar kan eleverna tala om sig själva och andra, kommentera sociala hierarkier eller förhålla sig till

skolans framgångsnarrativ. Men de kan också röra sig mellan olika positioner och mellan olika sociala hierarkier i sitt berättande. Wille kan ta avstånd från ung överklass men ändå visa tillgång till samma grupps statusfyllda fester och platser. Killarna i studien kan använda förortiska för att den erbjuder ord som berikar deras språk, eller för att markera samhörighet med skolans plan fyra och för att markera avstånd mot fördomar som omgärdar stadens förorter.

Willes språkanvändning reser också frågor om vem användaren av förortiskan är. Han är inte talare av förortiska, säger han själv. Men han använder gärna stilen, och olika språkliga resurser görs relevanta i hans och de andra killarnas meningsskapande. Ingen av deltagarna vi följer verkar heller bli förvånade över att Wille växlar mellan överklassens ”dompa”, förortiskans ”jypp”, eller hans namedropping av internationella konstnärskap. Inte heller väcker det några särskilda kommentarer när Kendal deltar i samma samtal om konst med hjälp av ord emblematiska för förortiska. Det leder oss avslutningsvis till att reflektera över språkliga stilar som används på vad vi skulle kunna kalla *oväntade* platser.

Vi menar då inte oväntad i betydelsen av exotisk, främmande eller det avvikande. Vi menar inte heller att det skulle vara en överraskande upptäckt, åtminstone inte ur ett deltagarperspektiv, att det talas förortiska i det prestigefulla innerstadsgymnasiet. Det är väl känt. Snarare menar vi som Alastair Pennycook (2012, s 172) skriver, oväntad i meningen utmanande av dominerande idéer om vilka språk som hör till vilka specifika plaster. Med *oväntade* platser menar vi att rikta kritisk blick mot de språkideologier som fixerar språk, plats och identitet: var stilen har förväntats hittas, var forskare har dokumenterat talet förut, och hur det har bidragit till att reproducera en fast idé om förortselevens språkanvändning. ”[L]anguages turn out to be floating around in unexpected places”, skriver Monica Heller (2007, s 343). Vår studie visar att användningen av olika stilar är en del av interaktioner i skolvardagen och hur dessa elevers språkliga praktiker utmanar fasta idéer om både plats och så kallat urbana ungdomsspråk.

Referenser

- Agha, Asif (2007): *Language and Social Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Althusser, Louis (2001): *Lenin and Philosophy and Other Essays*. New York: Monthly Review Press.

- Benwell, Bethan & Stokoe, Elizabeth (2006): *Discourse and Identity*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Billig, Michael (2005): *Laughter and Ridicule: Towards a social critique of humour*. London: Sage.
- Blommaert, Jan (2010): *The Sociolinguistics of Globalization*. New York: Cambridge University Press.
- Blommaert, Jan (2005): *Discourse: A critical introduction, key topics in sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Botsis, Hannah; Kronlund Rimfors, Mari & Jonsson, Rickard (2020): Speaking Ortensvenska in prestigious spaces: Contemporary urban vernacular and social positioning at an inner-city Stockholm school. *Journal of Language, Identity & Education*. <https://doi.org/10.1080/15348458.2020.1777871>
- Copland, Fiona & Creese, Angela (2015): *Linguistic Ethnography. Collecting, analysing and presenting data*. Los Angeles: SAGE.
- Cornips, Leonie; Jaspers, Jürgen & Rooij, Vincent de (2015): The politics of labelling youth vernaculars in the Netherlands and Belgium. I Jacomine Nortier & Bente Ailin Svendsen, red: *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic practices across urban spaces*, s 45–69. Cambridge: Cambridge University Press.
- Coupland, Nikolas (2007): *Style: Language variation and identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Doran, Meredith (2004): Negotiating between bourge and racaille: Verlan as youth identity practice in suburban Paris. I Aneta Pavlenko & Adrian Blackledge, red: *Negotiation of Identities in Multilingual Contexts*, s 93–24. Clevedon: Multilingual Matters.
- Duranti, Alessandro (1997): *Linguistic Anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- De Fina, Anna & Georgakopoulou, Alexandra (2012): *Analyzing Narrative. Discourse and sociolinguistic perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heller, Monica (2007): The future of bilingualism. I Monica Heller, red: *Bilingualism: A social approach*, s 340–345. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Holloway, Sarah L. & Valentine, Gill (2000): Children's geographies and the new social studies of childhood. I Sarah L. Holloway & Gill Valentine, red: *Children's Geographies: Playing, living, learning*, s 1–26. London: Routledge.
- Irvine, Judith T. & Gal, Susan (2000): Language ideology and linguistic differentiation. I Paul V. Kroskrity, red: *Regimes of Language: Ideologies, politics and identities*, s 35–84. Santa Fe: School of American Research Press.

- Jonsson, Rickard (2018): Swedes can't swear: Making fun at a multiethnic secondary school, *Journal of Language, Identity & Education*, 17(5), 320–335.
- Jonsson, Rickard; Franzén, Anna & Milani, Tommaso M. (2020): Making the threatening other laughable: Ambiguous performances of urban vernaculars in Swedish media, *Language & Communication*, 71, 1–15.
- Jonsson, Rickard & Milani, Tommaso M. (2009): ”Här är alla lika!” Jämlikhetsideologi och konstruktionen av den ”Andre” i media och skola. *Utbildning & Demokrati – tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, 18(3), 67–86.
- Jonsson, Rickard; Årman, Henning & Milani, Tommaso M. (2020): Youth language. I Karen Tusting, red: *The Routledge Handbook of Linguistic Ethnography*, 259–272. London: Routledge.
- Jørgensen, Jens Normann (2008): Poly-lingual languaging around and among children and adolescents. *International Journal of Multilingualism*, 5(3), 161–176.
- Kotsinas, Ulla-Britt (1988): Immigrant children's Swedish – a new variety? *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 9(1-2), 129–140.
- Kroskity, Paul V. red (2000): *Regimes of Language: Ideologies, politics and identities*, Santa Fe: School of American Research Press.
- Madsen, Lian Malai (2013): “High” and “low” in urban Danish speech styles. *Language in Society*, 42(2), 115–138.
- Madsen, Lian Malai; Karrebæk, Martha Sif & Møller, Janus Spindler red (2015): *Everyday Languaging: Collaborative research on the language use of children and youth*, Berlin: Mouton de Gruyter.
- Madsen, Lian Malai; Møller, Janus Spindler & Jørgensen, Jens Normann (2010): *Ideological Constructions and Enregisterment of Linguistic Youth Styles*, Copenhagen: Copenhagen Studies in Bilingualism.
- Madsen, Lian Malai & Svendsen, Bente Ailin (2015): Stylized voices of ethnicity and social division. I Jacomine Nortier & Bente Ailin Svendsen, red: *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic practices across urban spaces*, s 207–230. Cambridge: Cambridge University Press.
- Milani, Tommaso M. (2008): Language testing and citizenship: A language ideological debate in Sweden. *Language in Society*, 37(1), 27–59.

- Milani, Tommaso M. & Jonsson, Rickard (2012): Who's afraid of Rinkeby Swedish? Public debates and school practices. *Journal of Linguistic Anthropology*, 22(1), 44–63.
- Milani, Tommaso M. & Jonsson, Rickard (2011): Incomprehensible language? Language, ethnicity and heterosexual masculinity in a Swedish school. *Gender and Language*, 5(2), 239–236.
- Nortier, Jacomine & Svendsen, Bente Ailin, red (2015): *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic practices across urban spaces*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nørreby, Thomas Rørbeck (2017): Stylizations, stratification and social prestige. *Tilburg Papers in Culture Studies*, 195, 1–33.
- Pennycook, Alastair (2018): Repertoires, registers and linguistic diversity. I Angela Creese & Adrian Blackledge, red: *The Routledge Handbook of Language and Superdiversity*. New York: Routledge.
- Pennycook, Alastair (2012): *Language and Mobility: Unexpected Places*. Bristol: Multilingual Matters.
- Pennycook, Alastair (2010): *Language as a Local Practice*. New York: Routledge.
- Quist, Pia (2008): Sociolinguistic approaches to multiethnolect: Language variety and stylistic practice. *International Journal of Bilingualism*, 12(1-2), 43–61.
- Quist, Pia & Svendsen, Bente Ailin (2010): *Multilingual Urban Scandinavia. New linguistic practices*. Bristol: Multilingual Matters.
- Rampton, Ben (2015): Contemporary urban vernaculars. I Jacomine Nortier & Bente Ailin Svendsen, red: *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic practices across urban spaces*, s 24–44. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rampton, Ben (2011): From 'Multi-ethnic adolescent heteroglossia' to 'Contemporary urban vernaculars'. *Language & Communication*, 31(4), 276–294.
- Rampton, Ben (2007): Neo-Hymesian linguistic ethnography in the United Kingdom. *Journal of Sociolinguistics*, 11(5), 584–607.
- Stroud, Christopher (2004): Rinkeby Swedish and semilingualism in language ideological debates: A bourdieuean perspective. *Journal of Sociolinguistics*, 8(2), 196–214.
- Svendsen, Bente Ailin (2015): Language, youth and identity in the 21st century: Content and continuations. I Jacomine Nortier & Bente Ailin Svendsen red: *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic practices across urban spaces*, s 3–23. Cambridge: Cambridge University Press.

- Svendsen, Bente Ailin & Quist, Pia (2010): Introduction. I Pia Quist & Bente Ailin Svendsen, red: *Multilingual Urban Scandinavia. New linguistic practices*, Cambridge: Multilingual Matters.
- Thrift, Nigel (2006): Space. *Theory, Culture & Society*, 23(2–3), 139–155.
- Woolard, Kathryn A. (1998): Introduction: Language ideology as a field of inquiry. I Bambi B. Schieffelin, Kathryn A. Woolard & Paul V. Kroskrity, red: *Language Ideologies: Practice and theory*, s 3–47. New York: Oxford University Press.
- Åhlund, Anna & Aronsson, Karin (2015): Stylizations and alignments in a L2 classroom: Multiparty work in forming a community of practice, *Language & Communication*, 43, 11–26.
- Åhlund, Anna & Jonsson, Rickard (2016): Peruvian meatballs? Constructing the Other in the performance of an inclusive school, *Nordic Journal of Migration Research*, 6(3), 166–174.
- Årman, Henning (2018): Speaking ‘the Other’? Youths’ regimentation and policing of contemporary urban vernacular. *Language & Communication*, 58, 47–61.